

حرکت
سال اول - شماره ۲ - پاییز ۱۳۷۸
ص ص ۵۳-۶۶

پژوهشی پیرامون بازیهای بومی و محلی آذربایجان غربی

میر محمد کاشف

عضو هیئت علمی دانشگاه ارومیه

چکیده

فرهنگ و تمدن هر نسلی نشئت گرفته از آداب و سنن نیاکان و پیشینیان آن می‌باشد. پایه و اساس اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی هر ملتی، ریشه در اعتقادات و مسائل فرهنگی و اجتماعی اجداد آن سرزمین دارد. و پرداختن به سنن و رسوم گذشتگان می‌تواند، ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی اقوام و ملت‌های مختلف این سرزمین پهناور اسلامی همراه خلق و خود و روحیات آنان را برای نسل حاضر، بازگو کند.

در این راستا، تحقیق حاضر در صدد است تا پژوهشی را در جهت تهیه و تدوین بازیهای بومی و محلی و سنتی مردمانی که از سال‌ها پیش در جای جای آذربایجان غربی می‌زیسته‌اند انجام دهد. کم و کیف بازیهایی را که آنان به عنوان ابزاری در جهت کسب آمادگی‌های جسمانی، توسعه و تقویت روحیه شجاعت و مقاومت، به کارگیری روشهای مناسبی برای تعلیم و تربیت و در نهایت طریقی جهت پرکردن اوقات فراغت و سرگرمی، استفاده می‌نموده‌اند، بیان نماید.

در این تحقیق در مجموع ۶۹ بازی تهیه و تدوین گردیده است که از میان آنها ۸

مورد از بازیهای مشترک بین استان آذربایجان غربی و دیگر استان‌های کشور، ۱۳ بازی مشترک بین شهرهای شمال و جنوب استان، ۲۵ بازی ویژه شهرهای جنوبی استان و ۲۳ بازی مخصوص شهرهای شمالی استان می‌باشد. اهداف و نحوه بازی‌ها به طور مشروح در این مقاله بیان شده است.

واژه‌های کلیدی

بومی - محلی - تمدن - نسل - بررسی - شناسایی - سنتی (مرسوم) - نیاکان - مراسم - فرهنگی.

مقدمه

ورزش و فعالیت‌های بدنی از جمله ابزارهای هستند که از طریق آنها می‌توان قابلیت‌های جسمانی، روانی و اثرات مطلوب اجتماعی را کسب نمود.

ورزش به جهت نیاز فردی و ضرورت اجتماعی، به عنوان یکی از عوامل ارزشی در جامعه مطرح است، به همین دلیل، باید زمینه‌های مساعد کسب چنین ارزشی را برای همه، میسر ساخت. به عبارت دیگر می‌بایست موجبات همگانی و عمومی شدن ورزش در جامعه فراهم گردد تا تمامی اقشار جامعه بتوانند به آن پرداخته و علاوه بر بهره‌برداری از جنبه‌های تفریحی و سرگرمی و نشاط آن از حیث سلامتی جسمی و روحی نیز از فواید و آثارش بهره‌مند شوند. برای عمومیت بخشیدن به این هدف باید روشهای سهل و عملی که در کوتاه مدت بتواند نتیجه بخش باشد، بررسی و پیش‌بینی و برنامه‌ریزی شود و این ممکن نیست مگر با پرداختن به فرهنگ و سنن و آداب و رسوم مردم جامعه و حلالی و سلیقه‌های ذاتی آنها در مورد فعالیت‌های مورد توجه هر منطقه و ایل و تباری که مردم در آن جوامع به آنها می‌پرداخته و هنوز هم در بخش‌هایی از کشور می‌پردازند.

بدین جهت ابتدا باید تصویر درست و روشنی از ورزش مناسب برای عموم، ترسیم کنیم و در این باره، چنانچه ورزش را واقعاً مجموعه‌ای از حرکات بدانیم که به صورت فردی یا جمعی و تحت ضوابط و قواعد خاص و بنابر میل و اختیار و با آزادی عمل، به صورت منظم و مستمر انجام می‌شود و در زمینه‌های مختلفی اعم از بعد جسمانی یا قوای فکری، دارای اثرات مفیدی است، باید آن را موجب رشد صحیح اندام‌های بدن دانست که با تقویت عضلات و نیروی به انسان سبب حفظ سلامتی و توسعه تندرستی گردیده و ایجاد نشاط و شادابی می‌کند.

ورزش از جمله فعالیت‌هایی است که برای اوقات فراغت نیز، مناسب بود و با کاهش

خستگیهای جسمی و روانی، روح همکاری و تعاون و همبستگی را در افراد تقویت می‌کند، اثرات بسیار مناسب و مفید آموزشی و تربیتی دارد. با چنین خصوصیتی که از جمیع جهات از ورزش و تربیت بدنی بیان شد به طور یقین بازیهای بومی و محلی و سنتی میهن عزیزمان که طی سال‌ها و قرون متمادی به وسیله اجداد و نیاکان ما در این مرز و بوم به اجرا گذاشته می‌شده است، ورزش و فعالیتی مناسب محسوب گردیده و قادر هستند در صورت بسط و توسعه در میان اقشار مختلف، همان اهداف والا را تأمین و برآورده سازند.

بازیهای بومی و محلی به جهت انطباق با علایق ملی، ذوق و هنر مردمی و در نهایت فرهنگ جامعه می‌تواند گسترش خوبی یافته و در جامعه، عمومیت پیدا کند. این ورزش‌ها و بازی‌ها می‌تواند با امکانات ساده و موجود در اجتماع و فارغ از هر محدودیتی به ساده‌ترین طریق و شیوه، قشر عظیم و وسیعی از افراد جامعه را در سنین مختلف، تحت پوشش قرار دهد. به منظور بررسی و شناخت بهتر ورزش‌ها و بازی‌های بومی و محلی و سنتی کشورمان، ابتدا لازم می‌داند که اشاره‌ای به موقعیت عمومی ورزش‌ها در جهان نموده و به توضیح مختصری از رقابت‌های متداول در بین کشورهای جهان پردازیم.

ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن در حال حاضر در تمامی کشورهای جهان متداول بوده و هر کشوری متناسب با فرهنگ و سیاست‌های خود دارای فدراسیون‌های ورزشی خاصی است که اغلب عضویت فدراسیون‌های جهانی را نیز دارند. ورزشهایی مانند فوتبال، والیبال، بسکتبال، کشتی و... گذشته از تطوری که داشته‌اند و اینکه چگونه گسترش یافته و توسط کدام کشور ابداع گردیده‌اند به طور عمومی در دنیا رایج بوده و از نظر قوانین و مقررات بازی دارای شرایط و ضوابط مشترک و یکسانی هستند.

کمیته بین‌المللی المپیک نیز، مسئولیت نظارت بر مناسبت‌ها و مسابقه‌های ورزشی بین کشورهای جهان را به عهده داشته و به طور مرتب برنامه‌هایی را در تقویم خود پیش بینی و به صورت المپیک‌ها و المپیادهای جهانی، برگزار می‌نماید.

علاوه بر ورزشهایی که از آنها اشاره رفت، فعالیت‌ها، ورزش‌ها و بازیهای دیگری نیز در کشورهای مختلف جهان به صورت محلی و بومی برگزار می‌گردد که در مواقعی با استقبال گسترده‌تر و عمومی‌تر ملت‌ها نیز روبرو می‌باشد. اما این بازی‌ها فقط متعلق به کشورهایی است که آنها را ابداع نموده‌اند. از جمله بازی‌های بومی و محلی کشورهای مختلف می‌توان به بازی پنتیاک در اندونزی - بازی جوجیتسو در ژاپن - بوکس تایلندی در تایلند - بازی کریکت در استرالیا - گاو بازی در اسپانیا اشاره نمود که از سالیان کهن، در بین مردم آن کشورها مرسوم و

رایج بوده است. در کشور ما نیز، این دسته از ورزشها تحت عنوان ورزشها و بازیهای بومی و محلی معمول بوده که منحصرأ در میهن ما به آنها پرداخته می شود. و زیر نظر فدارسیون ورزشهای بومی و محلی کشور که در سازمان تربیت بدنی متشکل گردیده است، اداره می شوند.

کشور ایران که از نژادهای گوناگونی چون کرد، لر، لک، ترک، فارس، بلوچ و... تشکیل گردیده است، دارای آداب و سنن مختلف و متنوعی است، این تنوع در بازیها و ورزشهای مردم، قبایل و نژادهای مذکور بسیار بارز و برجسته بوده و در هر منطقه و بخشی از کشور پهناورمان با مقررات و فرهنگ آن مردم به مرحله اجرا در می آید.

در این تحقیق، سعی شده است تا در راستای جمع آوری و تهیه و تدوین بازیهای بومی و محلی کشور در پی چند اقدام موردی در خصوص گردآوری بازیهای مذکور در برخی از نقاط ایران، فعالیتی دقیق و منظم جهت تهیه آمار و اطلاعاتی از بازیهای سنتی و بومی و محلی آذربایجان غربی انجام پذیرد که در ادامه مقاله با توضیحات کافی ارائه می گردد. در خاتمه، بر خود فرض می داند تا از حمایتها و راهنماییهای معاونت محترم پژوهشی دانشگاه ارومیه، شورای محترم پژوهش دانشگاه، اداره کل تربیت بدنی استان، اداره کل ارشاد اسلامی استان و دانشجویان عزیزی که بنده را در اجرای این تحقیق یاری نموده اند، خاضعانه سپاسگذاری کرده و از درگاه احدیت برای آنان سلامت و سعادت مسئلت می دارد.

ضرورت روش و اهداف تحقیق

هدف عمده این تحقیق، تهیه و تدوین عناوین و شرح بازیهای بومی و محلی و سنتی است که طی سالهای گذشته و در سطح شهرستانها و بخشهای استان آذربایجان غربی، به مرحله اجرا گذاشته می شده است و برخی از آنها در اثر مرور زمان به فراموشی سپرده شده و اما برخی دیگر هنوز، در اثر انتقال سینه به سینه، در میان اهالی شهرها و روستاهای منطقه، مرسوم و رایج می باشد.

لازم به ذکر است که بازیهای مذکور اغلب با فلسفه و هدف خاصی در بین مردم رایج بوده و اجرا می شده است که در این مقاله سعی بر آن است که به آنها نیز اشاره شده و آثار جسمی و روانی هر کدام از بازیها تا حد مقدور شناسائی و بیان گردد.

اجرای تحقیقاتی که بتواند تاریخچه، آداب، رسوم و سوابق گذشته فعالیتهای جسمانی و بازیهای سنتی مردم آذربایجان غربی را مورد بررسی قرار داده و در نهایت بتواند آنها را

جمع‌آوری و مکتوب‌نماید از جمله ضرورت‌های انجام این تحقیق می‌باشد. در این زمینه، تاکنون تحقیقات معدود و محدودی در برخی از استانها و مناطق کشور، صورت گرفته است که به نوبه خود اقدامات ارزشمندی به شمار می‌روند از آن جمله می‌توان به کتاب ورزش‌های بومی محلی، تألیف غلامحسین ملک محمدی از انتشارات کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران و کتاب بازیهای بومی و محلی چهارم‌حال بختیاری، تألیف از مزگان هادی پور بروجنی از انتشارات مؤسسه خدمات فرهنگی غزل، اشاره کرد. و این تحقیق و مقاله نیز انشاء... با چنین هدف و ضرورتی انجام می‌شود.

این تحقیق، به صورت توصیفی و میدانی انجام گرفته و با استفاده از به کارگیری کارشناسانی که به یکایک شهرستان‌ها و بخش‌ها مسافرت نموده‌اند، با تهیه و تنظیم پرسشنامه‌هایی به جمع‌آوری اطلاعات و آمار لازم اقدام شده است. درباره جمع‌آوری و بررسی اطلاعات و آمار تحقیق و پس از ارائه گزارش‌های کارشناسان بکار گرفته شده از شهرستان‌ها و بخش‌های استان، باید اضافه کرد که نتایج حاصل طی نامه‌هایی به ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی و همین‌طور تربیت بدنی شهرستان‌های استان ارسال گردید تا آنها نیز ضمن بررسی مجموع آمار و اطلاعات جمع‌آوری شده، نظریه‌های تکمیلی و اصلاحی خود را جهت هر چه کامل‌تر و پربارتر شدن تحقیق اعلام نمایند. که در نهایت منجر به دست آمدن داده‌های تحقیق گردید.

واژه‌های تحقیق

۱- بازیهای سنتی: فعالیت‌هایی هستند که در منطقه یا شهرستان‌ها و بخش‌های استان، مقبولیت عام داشته و به صورت رسم محلی درآمده‌اند و از این دیدگاه، مورد توجه و پذیرش قرار گرفته‌اند. این بازیها، ریشه تاریخی طولانی داشته و از جمله مراسم ملی در استان، محسوب می‌گردند.

۲- بازیهای بومی: فعالیت‌هایی را گویند که در ارتباط با فرهنگ یک تیره خاص از استان بوده و نام آن بازی بومی است. بازیهای بومی، به طور کامل از فرهنگ مردم هر قوم و نژاد و منطقه‌ای مایه گرفته و رابطه‌ای تنگاتنگ و نزدیک با شیوه زندگی، رفتار، کردار و مناسبت‌های آنها دارد. البته برخی از بازیهای بومی، امروزه از محدوده خاص خود خارج شده و در دیگر مناطق استان یا حتی کشور نیز، رواج پیدا کرده است.

۳- بازیهای محلی: بازیهای محلی از جمله فعالیت‌هایی است که در اصل، ریشه در

فرهنگ ملی ما دارد و ممکن است در ارتباط با درون قومی خاص نباشد. به عبارت دیگر، منحصرأ به عنوان بازی متداول و معمول در یک منطقه مطرح است، خواه از آن منطقه برخاسته باشد یا از مناطق دیگر.

محدودیت‌های تحقیق

به دلیل عدم تدوین و جمع‌آوری و مکتوب نمودن بازیهای بومی و محلی استان در گذشته و عدم دسترسی به برخی از افراد کهنسال و مطلع به بازیهای مذکور، اجرای دقیق و صحیح تحقیق را با مشکلاتی مواجه می‌ساخت و بناچار عوامل اجرایی تحقیق، مجبور به پیگیری و تماس با افراد متعدد می‌گردیدند تا بتوانند اطلاعات بیشتر و دقیقتری را از آداب و سنت‌های مردم مناطق مختلف استان، در خصوص بازیهای بومی و محلی گردآوری نمایند. دور دست بودن محل‌های استقرار بعضی از قبایل و عشایر منطقه نیز، از جمله دیگر محدودیت‌های تحقیق به شمار می‌رود که این امر تا آنجاییکه ممکن بوده، سعی در رفع و حل آن شده است تا به کمک افراد آشنا به فرهنگ قبایل مذکور اطلاعات لازم را کسب کنند.

داده‌های تحقیق و تجزیه تحلیل آنها

در این بخش، داده‌های تحقیق بر مبنای چهار نوع، تقسیم‌بندی و ارائه شده است که عبارتند از: الف - بازی‌های مشترک بین آذربایجان غربی و استان‌های دیگر این بخش شامل، بازی‌هایی می‌گردد که اغلب آنها به طور مشترک، در اقصی نقاط کشور و استانهای مختلف به مورد اجرا گذاشته می‌شود. البته در برخی موارد، در نامگذاری آنها و حتی در جزئیات بعضی از آنها نیز، تفاوت‌هایی جزئی و اندک وجود دارد، اما به طور کلی از وجه اشتراک عمده برخوردار بوده و تقریباً به یک شکل برگزار می‌گردند. به همین سبب، در بخش الف این قبیل بازی‌ها با شرح و تفضیلات بیان گردیده است.

تعداد بازی‌های مذکور، ۱۳ مورد می‌باشد که به طور دسته جمعی و با مشارکت افراد متفاوت انجام می‌پذیرند. البته تعداد بازی‌های مشترک بین استان و کشور، بسیار متعدد و متنوع می‌باشد که فقط به موارد مهم آن در این تحقیق، اشاره گردیده است.

بازی‌های مذکور با فلسفه و اهداف خاصی به مرحله اجرا گذاشته می‌شوند که از آن جمله می‌توان به افزایش سرعت، واکنش، چابکی، شجاعت، تیز هوشی، مردانگی و جوانمردی اشاره نمود.

موضوع جالب توجه اینکه اکثر این بازی‌ها بدون وسیله و ابزار خاصی، انجام می‌گیرند و از این بابت نیز، هزینه و تدارکات قابل توجهی نداشته و با حداقل امکانات اجرای آنان میسر می‌باشد.

ب - بازی‌های مشترک در بین شهرهای شمال و جنوب استان تعدادی از بازی‌های تهیه شده از شهرستانها و بخشهای استان آذربایجان غربی، بازی‌هایی را شامل می‌شوند که به طور مشترک، در بین مناطق شمالی و جنوبی استان اجرا می‌گردیدند و این موضوع از آن لحاظ مورد اهمیت بود که به دلیل کردنشین بودن اغلب شهرهای جنوبی استان، اجرا می‌گردیدند و این موضوع از آن لحاظ مورد اهمیت بود که به دلیل کردنشین بودن اغلب شهرهای جنوب استان آذربایجان غربی و قرار داشتن شهرهایی مثل اشنویه، پیرانشهر، مهاباد، بوکان و سردشت، در بخش مذکور و همچنین ترک نشین بودن اغلب شهرهای شمال استان و وجود شهرستان‌هایی مانند: سلماس، خوی، ماکو، پلدشت، و سیه چشمه، فرهنگ و آداب و رسوم متفاوت و مختلفی در شمال و جنوب استان، وجود داشت و ساکنان شهرستان‌های مذکور با فرهنگ‌های متفاوتی به زندگی مشغول‌اند و وجود بازی‌های بومی و محلی مشترک در بین بازی‌های استان، نشانگر پیوندی عمیق، در بین آداب و رسوم مردم این سرزمین مرزی می‌باشد.

این بازی‌ها که تعداد ۸ مورد می‌باشند. همگی به صورت دسته جمعی و کم و بیش با اهدافی مشابه دیگر بازی‌های بخش قبل به مرحله اجرا گذاشته می‌شوند که شرح آنها در قسمت‌های بعدی ارائه گردیده است.

ج - بازیهای مخصوص شهرهای جنوب استان طائعات فرنگی بازی‌های که در این بخش جمع‌آوری و ارائه می‌گردند شامل، بازی‌های منحصر به شهرستانها و بخشهای جنوب استان آذربایجان غربی می‌باشند و به طور اختصاصی در آن مناطق به مورد اجرا گذاشته شده و مرسوم می‌باشند.

تعداد ۲۵ مورد از بازی‌ها در این بخش، ارائه شده است که جملگی از بازی‌های بومی و محلی و سنتی جنوب استان، به شمار می‌روند و انس و همبستگی خاصی با فرهنگ و آداب و سنن مردمان این قسمت از سرزمین ایران عزیز دارند.

بدیهی است که تعدادی نیز از بازی‌های محلی در این شهرستان‌ها به مورد اجرا گذاشته می‌شود که به دلیل عدم داشتن جنبه جسمی و بدنی و قرار داشتن در حیطه فکری و ذهنی در این بخش، منظور نشده است. و امید است که در آینده به وسیله محققان دیگری شاهد

جمع‌آوری و ارائه آنها نیز باشیم.

بازی‌های مردم جنوب استان آذربایجان غربی نیز، ریشه در فرهنگ کهن این سرزمین دارد و سالیان سال، اجداد و نیاکان ما رادر اوقات فراغت به خود مشغول می‌نموده است. البته هم چنانکه ذکر شد، در اغلب این بازی‌ها اهداف تربیتی و پرورشی خاصی نهفته است که مسلماً پیشینیان ما در ابداع و به‌کارگیری آنها، آن اهداف را مد نظر قرار داده و جهت توسعه و افزایش مهارت‌های جسمی و روحی فرزندان خود، سعی در اجرا و اشاعه آنها می‌نمودند. مشروح مقررات و نحوه انجام بازی‌های این بخش نیز، در قسمت‌های بعدی کتاب ذکر شده است.

د- بازی‌های مخصوص شهرهای شمال استان

از بین بازی‌های جمع‌آوری شده در این تحقیق تعداد ۲۵ بازی نیز که مربوط به شهرستان‌ها و بخش‌های شمالی استان آذربایجان غربی می‌باشند، گزارش و تهیه شده‌اند. این بازی‌ها هم که اختصاص به مناطق شمالی استان دارند، همانند دیگر بازی‌ها، عمدتاً به صورت گروهی و دسته‌جمعی اجرا می‌شوند و ریشه در اعماق آداب و سنن مردم دارند. این بازی‌ها که به ارث رسیده و از فرهنگ و سنن اجداد مردمان ساکن در این بخش مرزی ایران زمین می‌باشند، علاوه بر داشتن ویژگیهای جسمانی و ورزشی اغلب دارای خصوصیات مهمی در جهت پرورش روحیه جوانمردی، شجاعت، استقامت و این قبیل آثار تربیتی مهم می‌باشند. این بازی‌ها نیز به دلیل داشتن شرایط فعالیت بدنی و برخوردار بودن از تحرک و پویایی جسمانی از بین بازی‌های سنتی مرسوم در استان، استخراج و انتخاب شده‌اند و تعدادی هم به دلیل عدم برخوردار بودن از فعالیت جسمانی در زمره بازی‌های این تحقیق، قرار نگرفته‌اند.

جدول شماره ۱ (بازیهای بومی و محلی مشترک بین آذربایجان غربی و استانهای دیگر)

ردیف	نام بازی	شهرستان محل اجرا
۱-	شعبه شعبه	ارومیه
۲-	تسخیر قلعه	ارومیه
۳-	خروس، خروس	ارومیه
۴-	گم شده را پیدا کن	ارومیه
۵-	هفت سنگ	سلماس
۶-	وسطی	سلماس
۷-	لی لی	سلماس
۸-	زوزو	ارومیه
۹-	استپ آزاد	ارومیه
۱۰-	گرگم و گله می برم	تکاب
۱۱-	بازی با کمر	ماکو
۱۲-	سوار شدن بر اوستا	سلماس
۱۳-	ملا ملک	شوط

جدول شماره ۲ (بازیهای بومی و محلی مشترک بین شهرهای شمال و جنوب استان)

ردیف	نام بازی	شهرستان محل اجرا
۱-	پله و دسته	سلماس
۲-	چوب و گوی (هلهله و کین)	بوکان
۳-	توپ عربی	چاپاره
۴-	جوراب بازی	بوکان
۵-	تویی داری	اشنویه
۶-	چوگان بازی (گوبنه)	اشنویه
۷-	قار داواسی (بازی با برف)	میاندوآب
۸-	هول هول	نقده

جدول شماره ۳ (بازیهای بومی و محلی شهرهای جنوب استان)

ردیف	نام بازی	شهرستان محل اجرا
۱	سوزت زدن باگرز	پیرانشهر
۲	سنگ، پنیر، آبی	شاهین دژ
۳	فتح چاله	شاهین دژ
۴	ملامن چرک چرک	شاهین دژ
۵	شاه و وزیر	اشنویه
۶	نان دادن	نقده
۷	کوس آغانج	نقده
۸	اردک سواری	نقده
۹	برج و سوت	اشنویه
۱۰	تونادویدو	نقده
۱۱	هد دار	اشنویه
۱۲	سوار سوار یا پیاده	اشنویه
۱۳	سینگه سه	اشنویه
۱۴	چکدیم اوزاندی	تکاب
۱۵	شعبان و رمضان	تکاب
۱۶	چوبت را پیدا کن	تکاب
۱۷	بازی شبیه راگبی	بوکان
۱۸	گوش کشیدن (گوی بیچرینه)	بوکان
۱۹	دهس رفاندن (دستمال ربودن)	بوکان
۲۰	سنگ زیر خاک	سردشت
۲۱	خوزین	بوکان
۲۲	زورآزمایی (خوگ مله)	سردشت
۲۳	یافتن اشیا (که گله برین)	پیرانشهر
۲۴	زود باش بریم	پیرانشهر
۲۵	گاو گاو کیست	پیرانشهر

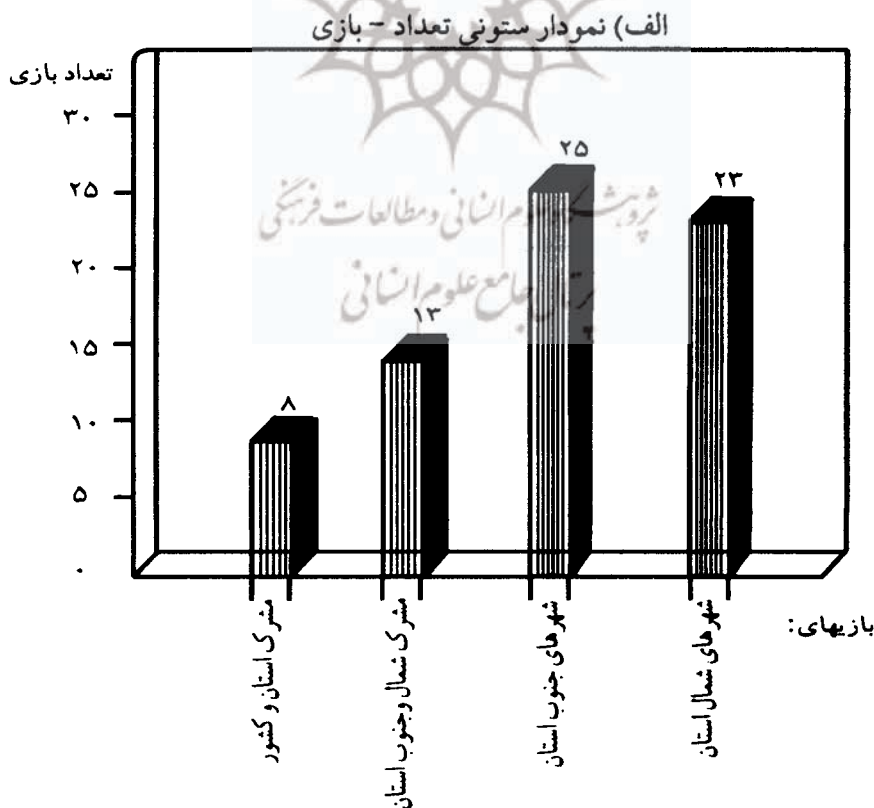
جدول شماره ۴ (بازیهای بومی و محلی شهرهای شمال استان)

شهرستان محل اجرا	نام بازی	ردیف
ماکو	لبوق	۱
شوط	اسبها (یولداش آتلاردان)	۲
سلماس	در قلعه ماندن (قالاراقالدی)	۳
ارومیه	سلام - سلام	۴
ماکو	چلیک دسته (چوبک)	۵
سلماس	چپ و راست (ساغ سل)	۶
سلماس	سه بار سر خوردن	۷
سلماس	تخم مرغ زدن	۸
سلماس	توپ را زدن	۹
سلماس	رویت	۱۰
ارومیه	داش داش	۱۱
خوی	گوشه	۱۲
خوی	خط در چین	۱۳
خوی	(کشتی محلی) آشیرما	۱۴
خوی	سه پشتک (اوج یا ستیخ)	۱۵
شوط	توس تپیک	۱۶
چایپاره	زیر پتو	۱۷
چایپاره	نوک کلاغ - نوک زبان	۱۸
چایپاره	ابرگیر	۱۹
چایپاره	هایگوگه	۲۰
سیه چشمه	با من بیا یا نیا	۲۱
سیه چشمه	دستمال آندی	۲۲
ارومیه	یرده قالان قورده اولسون	۲۳
پلدشت	فرار با کمر بند	۲۴
پلدشت	پیداکن بزن	۲۵

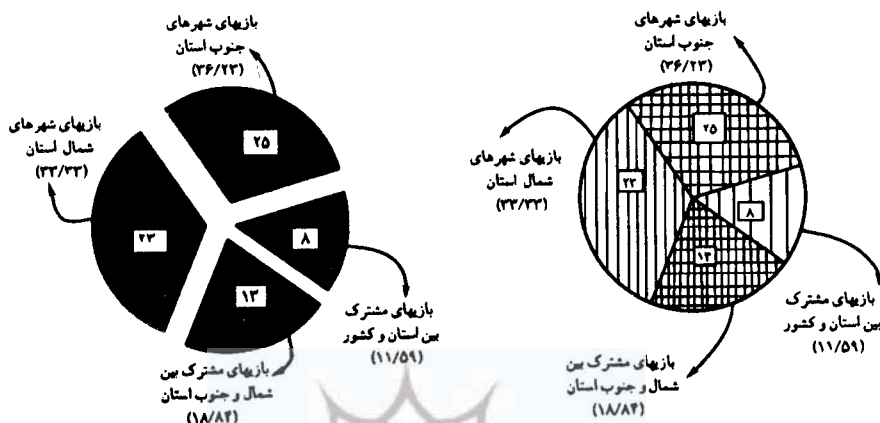
نتایج تحقیق

همان‌گونه که از داده‌های این تحقیق بر می‌آید، در مجموع تعداد ۶۹ بازی از بین گزارش‌های تهیه شده از بازیهای مرسوم در استان آذربایجان غربی در تحقیق جمع‌آوری و به طور مشروح بیان شده است. که از آن میان، تعداد ۱۳ بازی شامل؛ بازیهای بومی و محلی می‌شوند که به طور مشترک در بین استان‌های مختلف کشور، مرسوم و رایج بوده است و ۸ بازی نیز مربوط به بازیهای مشترک در بین مناطق شمال و جنوب استان آذربایجان غربی می‌باشد که با وجود زندگی مردمانی با فرهنگ و زبان متفاوت، در دو بخش مذکور استان که اغلب ساکنان شهرهای شمالی ترک نشین و ساکنان شهرهای جنوبی استان راگردنشین‌ها تشکیل می‌دهند. نشان دهنده نقاط مشترک سنتی و پیوندهای فرهنگی مردم می‌باشد.

در این میان ۲۵ بازی فقط به شهرهای جنوبی استان اختصاص داشته و ۲۳ مورد از مجموع بازیهای آمده در این تحقیق، منحصر به شهرهای شمالی استان آذربایجان غربی می‌باشند. (نمودارهای الف و ب)

با توجه به تعداد بازیهای جمع آوری شده، بازیهای شهرهای جنوب استان ۳۶/۲۳، شهرهای شمال استان ۳۳/۳۳، مشترک بین شمال، جنوب استان ۱۸/۸۴ و مشترک بین استان و کشور ۱۱/۵۹ در صد را به خود اختصاص می دهند.

نظر به اینکه هدف تحقیق، بررسی و استخراج بازیهای بومی و محلی بوده است که دارای تحرک و فعالیت های بدنی بوده و به نوعی در زمره ورزشهای سنتی استان آذربایجان غربی قرار می گرفته اند. به همین سبب، برخی از بازیهای را که فقط جنبه ذهنی داشته اند، در تحقیق نگنجانیده و همچنین از ارائه برخی دیگر از بازیهایی که وجه اشتراک زیادی با بازیهای مرسوم در کشور دارند، خودداری شده است. لازم به ذکر است که تعدادی از بازیهای مشترک بین استان های کشور در بخش داده های تحقیق به عنوان نمونه قید گردیده است.

از مزیت های عمده بازیهای بومی و محلی، علاوه بر هم سوایی ملی و فرهنگی آنها با مردم هر سرزمین، متناسب بودن آنها با امکانات و شرایط آب و هوایی و اقتصادی و اجتماعی آنهاست.

که با بهره گیری از حداقل امکانات و تجهیزات، قابل برگزرای و اجرا هستند.

از اهداف مهم و اصلی بازیهای بومی و محلی آمده در این تحقیق، می توان به افزایش سرعت، قدرت و استقامت بدنی - بهبود واکنش و چابکی - تقویت هوش و ذکاوت - رشد و روحیه شجاعت و مقاومت - تربیت خصوصیات مردانگی و جوانمردی - توسعه اعتماد به نفس - تقویت حس همکاری و تعاون - بالا بردن تواناییهای رزمی مانند تیراندازی - بهبود دقت و مهارت های ذهنی - افزایش ظرفیت قلبی و تنفسی - ایجاد هماهنگی و تعادل و در نهایت پرکردن اوقات فراغت و بی کاری اشاره نمود.

پیشنادهای تحقیق

- ۱- پیشنهاد می‌گردد تا تحقیق‌ها و مطالعه‌های مشابهی در دیگر استان‌های کشور صورت گیرد.
- ۲- توصیه می‌شود تا در زمینه گردآوری بازیهای بومی و محلی دیگری که اغلب جنبه فکری و ذهنی دارند و شامل فعالیت‌های ورزشی نمی‌گردند نیز، تحقیقاتی به عمل آید.
- ۳- مناسب است که تحقیقات فوق‌الذکر پس از اجرا به صورت مکتوب و مدون و ترجیحاً به عنوان کتاب‌هایی مصور تدوین و منتشر گردند. تا در اثر مرور زمان از خاطره‌ها فراموش نشده و از یادها نروند.
- ۴- در انجام چنین تحقیقاتی، حتی الامکان از رسانه‌های ارتباط جمعی، جهت جلب مشارکت‌های مردمی و جمع‌آوری هر چه کامل‌تر و دقیق‌تر آمار و اطلاعات، استفاده گردد.

منابع و مأخذ

- ۱- پور بروجلی، مؤگان. «بازیهای بومی و محلی چهار محل و بختیاری»، انتشارات خدمات فرهنگی غزل، ۱۳۷۱
- ۲- ملک محمدی، غلامحسین. «ورزشهای سنتی، بومی و محلی»، انتشارات کمیته ملی المپیک، ۱۳۶۴.
- ۳- کاشف، میرمحمد. «تاریخ تربیت بدنی»، انتشارات دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۶.
- ۴- کریمی، جواد. «نگاهی به تاریخ تربیت بدنی جهان»، انتشارات مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۴.